Pyöräilyolosuhteet kouluilla ja koulujen lähiympäristöissä

Lappeenranta 20.3.2019

Sanna Ojajärvi, Pyöräilykuntien verkosto sanna.ojajarvi@poljin.fi

@pyorailykunnat

PYÖRÄILYKASVATUS

Metsokankaan koulu: unelma?

1200 oppilaasta 1000 pyöräilee ympäri vuoden

PYÖRÄILYKASVATUS

Toinen todellisuus: ”Jätän pyörän lähipuistoon puun alle, koska kouluun ei saa pyöräillä”.

PYÖRÄILYKASVATUS

Houkuttelevat pyöräilyolosuhteet?

Liikenneolosuhteet

- turvalliset ja sujuvat koulureitit
- liikennejärjestelyt koulun lähiympäristössä ja pihalla
- pysäköintijärjestelyt

Asenneilmasto

- pyöräilyn salliminen
- pyöräilyyn kannustava esimerkki
- oppilaiden osallistaminen

PYÖRÄILYKASVATUS

Entäpä jos kysyttäisiin koululaisilta?

- ”Voidaanko mennä kodalle paistamaan nuotioleipiä?”
- ”Ok!”

Pyöräily-yhteydet kouluihin
(Pyöräilyn olosuhteet Suomen kunnissa 2018)

PYÖRÄILYKASVATUS

Väittämä: Pyöräily-yhteydet kouluihin ovat hyvät

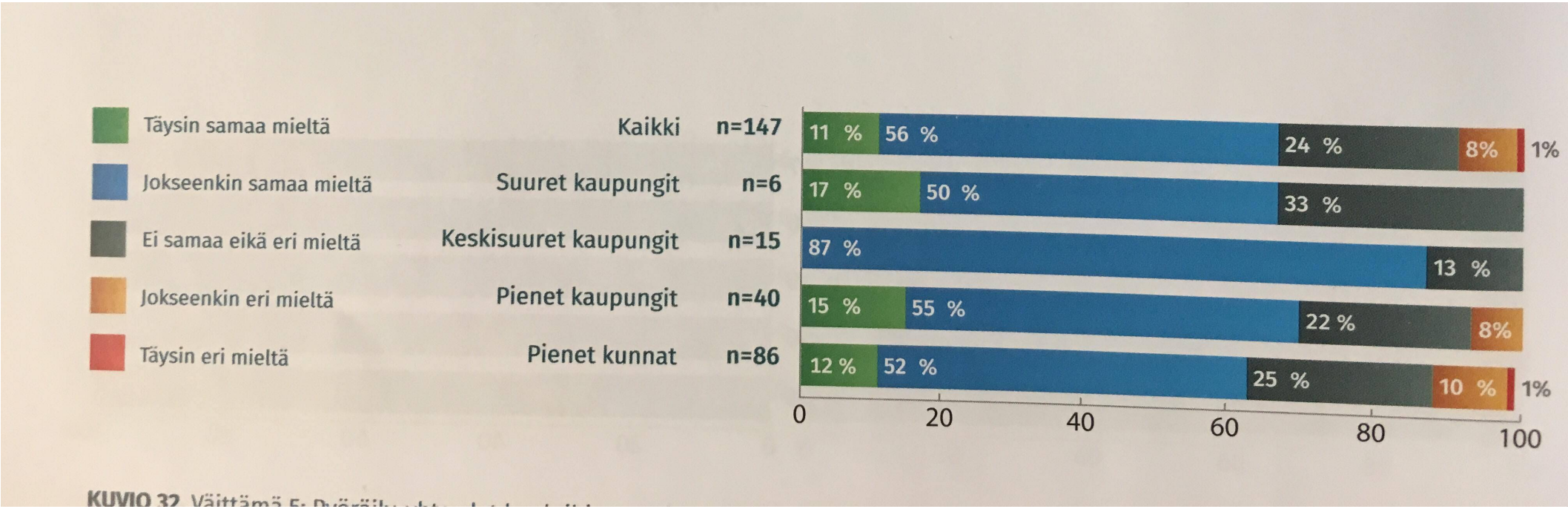

KUVIO 32. Väittämä 5: Pyöräily-

Koulureittiselvitykset

PYÖRÄILYKASVATUS

- Keskiarvot eivät kerro mitään yksittäisten koulujen pyöräilyolosuhteista
- Siksi tarvitaan koulukohtaisia reittiselvityksiä
- Lappeenranta: pyöräilyselvitykset (Pontuksen koulu 2016, Sammonlahden koulu 2017)
  - **Koulunkäyntialueen pyöräiltävyys, pyöräilyreittien turvallisuus, katurakenteiden parantaminen pyöräilyn sujuvoittamiseksi**
  - **Pyöräreittejä suunniteltaessa kannattaa noudattaa pyöräväylien suunnitteluohjeita**
  - Molemmissa kouluissa yli 80 % oppilaista asuu alle kolmen kilometrin päässä koulusta – potentiaalia pyöräilylle löytyy
- Tampere: Tampereen kaupunkiseudun koulumatkakysely 2015
  - Liikkumistavoissa merkittäviä eroja kuntien välillä; myös vuodenajat vaikuttavat
  - Syitä: kouluverkko ja koulumatkan pituus; **liikenneympäristö tai paikalliset tottumukset**
  - **Pyörällä kouluun kulkeva kokee matkansa turvallisemmaksi kuin miten autolla tai kävellen liikkuvat sen näkevät**

taloustutkimus

Mitkä tekijät saisivat pyöräilemään enemmän

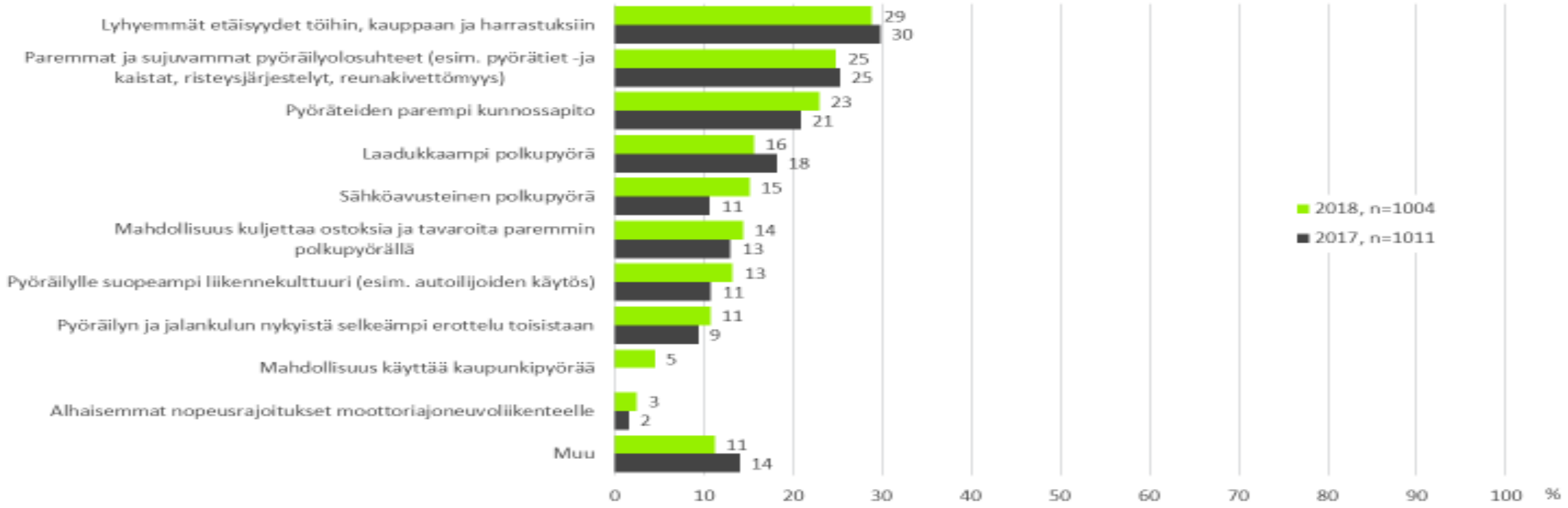

n=kaikki vastaajat

Lähde: Pyöräilykansa suomalaiset –kyselytutkimus 2018, Taloustutkimus Oy

Mikä saisi pyöräilemään enemmän?

PYÖRÄILYKASVATUS

- Tampereen kaupunkiseudun katsaus

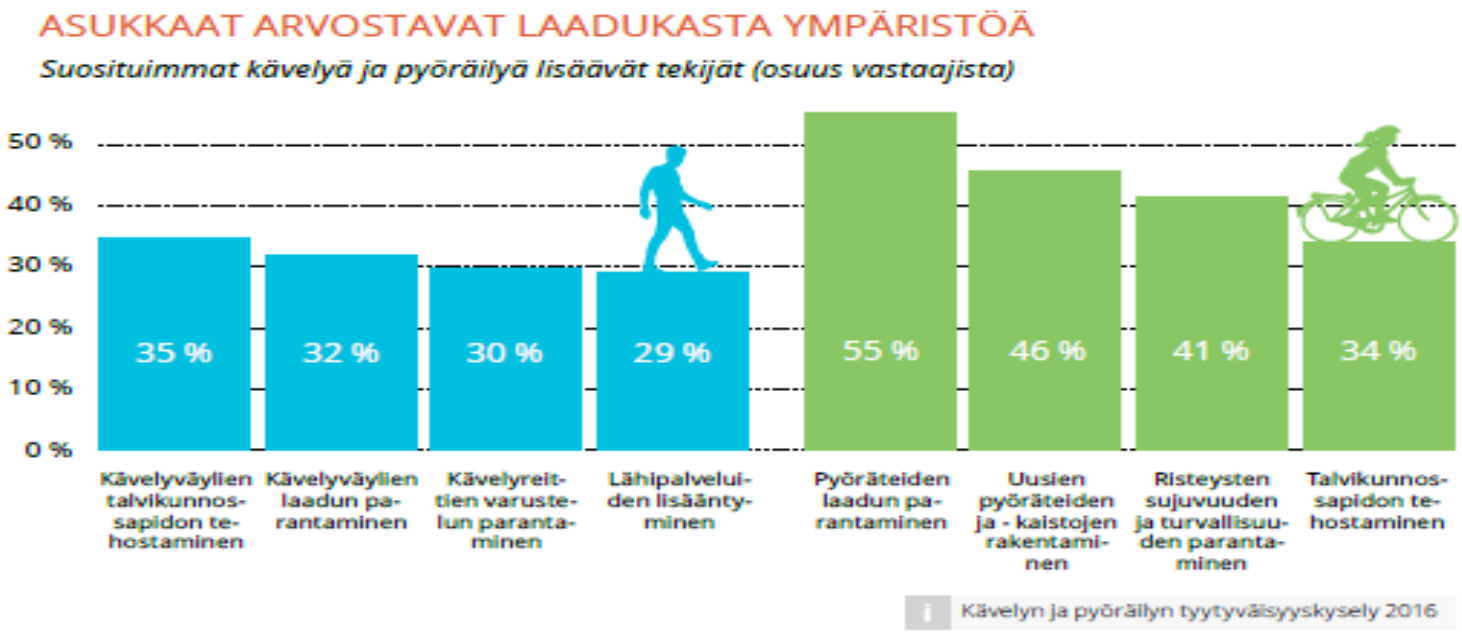

Ylöjärvi kehittää aktiivisesti kävely- ja pyöräilyväyliä. Painopiste on koululaisten ja työmatkapyöräilijöiden suosimilla pääreiteillä. Kesällä 2017 aloitetaan uuden väylän rakentaminen Viljakkalaan. Uuden ja turvallisen reitin toivotaan innostavan koulumatkoilla omin voimin liikkumiseen. Työmatkayhteyksiä parannetaan Tampereelle ja Soppeenmäestä uudelle työpaikka-alueelle Kolmenkulmaan.

Mikä saisi pyöräilemään enemmän?

PYÖRÄILYKASVATUS

Turun pyöräilybarometri 2016

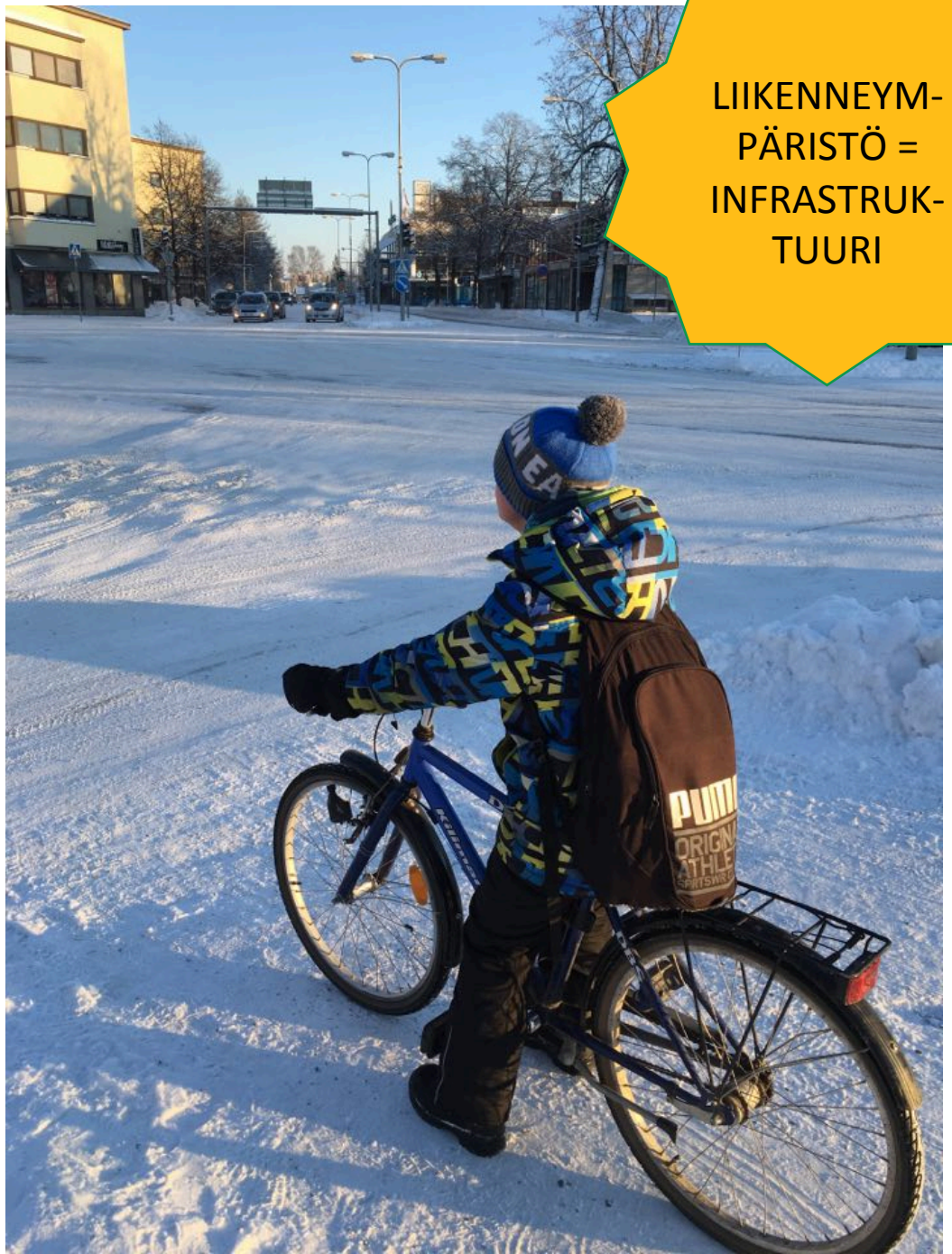

LIIKENNEYM-PÄRISTÖ = INFRASTRUK-TUURI

PYÖRÄILYKASVATUS

- Liikenneympäristö vaikuttaa oleellisesti liikkumisen turvallisuuteen ja miellyttävyyteen
- Väylien ja reittien suunnittelu, risteykset, reunakivet, liikennevalot, valaistus, yli- ja alikulut, pientareet, näkemät, reitin suoruus, pyöräilyn ja kävelyn sujuvuus ja viihtyisyys
- Esimerkiksi kapeat pientareet, pyörätien puuttuminen ja liian korkeat nopeusrajoitukset voivat olla riski
- Yksikin vaaralliseksi koettu kadunylitys voi johtaa pyöräilyrajoituksiin

LIIKENNEKULTTUURI TEHDÄÄN YHDESSÄ

- Tullaanko kouluun pyörällä, kävellen, skootilla vai autolla?
- Minkälaisia eroja on lasten ja aikuisten kulkutavoissa?
- Kumpi on lähempänä, pyörien vai autojen pysäköintipaikka?
- Rajoitetaanko pyöräilyä? Entä autokyytejä?
- Minkälaisia kirjoittamattomia sääntöjä liikennekulttuurista löytyy?
    - Onko tapana ajaa ylinopeutta? Hidastavatko autoilijat hyvissä ajoin ennen suojatietä? Mennäänkö päin punaisia? Saako koulun pihalla ajaa autolla? Entä pyörällä?

Systemaattinen tieto koulujen pyöräilyolosuhteista puuttuu

PYÖRÄILYKASVATUS

- Pyöräilijämäärät? Myös talvikaudella.
- Koulureittien sujuvuus ja turvallisuus?
- Pihan ja lähiympäristön liikenneolosuhteet?
  - Saattoliikenteen järjestelyt
  - Pysäköintijärjestelyt
- Pyöräilyyn liittyvät rajoitukset (luokka-asteet, välitunnit, koulupäivän aikainen pyöräily)
- Pyöräilyn lisäämisen tahtotila (rehtorit & opettajat, huoltajat, kunta/kaupunki)

Lasten pyöräilyä voidaan lisätä, kun…

PYÖRÄILYKASVATUS

- Lisätään **kykyä** toimia: pyöräilytaidot, liikenteessä liikkumisen taidot
- Lisätään **mahdollisuutta** toimia: infrastruktuuri; pyöräilymyönteinen kulttuuri
  - Pyöräilyinfra on riittävän hyvä, jos päästäisit lapsesi pyöräilemään yksin (Bondam)
- Kulttuuri on pyöräilymyönteinen, jos lasten pyöräilyä halutaan tukea (sekä taitojen että mahdollisuuksien osalta)

Lisää lapsia pyörän selkään?

PYÖRÄILYKASVATUS

- Pyöräilyharjoitukset (esim. ajotaitorata) kehittävät pyöräilytaitoja, mutteivät lisää koulumatkapyöräilyä (Ducheyne et al. 2014)
- Pyöräilyinfrastruktuurin kehittäminen lisää myös lasten pyöräilyä *pyöräilymyönteisissä kulttuureissa* (van Goeverden & Godefrooij 2011);

→ esim. Hollanti ja Tanska, joissa kunnat, koulut & perheet tekevät tiivistä yhteistyötä pyöräilyinfran parantamiseksi ja koululaisten pyöräilytaitojen ja liikennevalmiuksien edistämiseksi (koululaisten pyöräilykortti 11-vuotiaille)

Olosuhdetyön lisäksi asennetyötä

PYÖRÄILYKASVATUS

- Hollannin malli
  - Pyöräilyyn kannustetaan siksi, että se on hauskaa, sosiaalista ja voimaannuttavaa.
  - ”Toimi esimerkkinä lapsillesi. Vaikka sataa. Erityisesti silloin kun sataa.”
  - Pyöräily tekee lapsista itsenäisiä. Pyöräily lisää aikuistenkin itsenäisyyttä. Lapsista tulee omia taksikuskejaan.
  - Pienten lasten pyöräilyä tuetaan sekä kouluissa että perheissä päivittäisellä harjoittelulla.
  - On havaittu, ettei pyöräily siirry sukupolvelta toiselle automaattisesti
  - On tunnistettu, miten merkittävässä roolissa nimenomaan **pyöräilevät koululaiset ovat pyöräilykulttuurin uusintamisessa.**

Hollantilainen saattoliikenne

PYÖRÄILYKASVATUS

Koulumatkapyöräily-/ koulureittiselvitykset

PYÖRÄILYKASVATUS

- https://www.tampereenseutu.fi/seututyoryhmat/liikennejarjestelmatyo/koulumatkakysely-2015/
- https://www.lappeenranta.fi/loader.aspx?id=23de6256-6f08-4afd-822f-a56a739a0d51
- https://docplayer.fi/104856734-Pyorailyselvitys-sammonlahden-koulu.html
- https://julkaisut.vayla.fi/pdf8/lti_2018-01_henkiloliikennetutkimus_2016_web.pdf
- https://www.poljin.fi/sites/default/files/olosuhteet_kunnissa_onatsu.pdf